

Tajemství Trojice

*Golgota a jáství • Chátrající tělo, intelekt a svoboda •
Princip Otce a princip Syna • Vyslání Ducha svátého Kristem •
Souvislost Trojice: EDN - ICM - PSSR •
Dogmata jsou ustrnulé impulzy*

Ještě jednou se podívejme na to, o čem jsem včera naznačil, že to bylo ochromeno postupující intelektualizací lidské kultury. Podívejme se do minulosti na starší atavistické iniciační principy a věnujme pak pozornost tomu, jak se lidé, kteří žili s těmito iniciačními principy, setkali jakožto zasvěcenci s křesťanstvím a na základě svého nazírání vytvořili to, co se později stalo dogmatickým obsahem a jako takové to již, zejména po 8., 9. století, nemohlo být pochopeno.

Stačí si jen uvědomit, že před mystériem na Golgotě v lidské civilizaci v podstatě chyběl impulz vlastního lidského jáského principu. Člověk sice byl vždy uzpůsoben tak, aby tento princip Já v sobě měl, a byl také stvořen k tomu, aby svou vnější i vnitřní bytost rozvíjel z tohoto principu Já; avšak jen pomalu a zvolna dospíval k procítění a zejména k vědomí toho, čím je v něm jáství, síla Já. Můžeme tedy říci, že sice i v dobách před mystériem na Golgotě lidská bytost samozřejmě sestávala z fyzického těla, éterného těla, astrálního těla a Já, avšak vědomí člověka toto jáství nezahrnovalo. Jáství bylo více či méně nevědomé. V podstatě v těchto starších dobách chodili po Zemi lidé, kteří nežili v plném uvědomování si svého Já.

Já se však vlastně může v lidské bytosti uplatňovat jenom tehdy, jestliže člověk již plně, v plné svěžesti nerozvíjí své fyzické tělo. Lidé, kteří si dosud nebyli vědomi svého Já, rozvíjeli své fyzické tělo ve větší svěžesti než ti, kteří pak vstoupili

*nevědomé
Já před
Golgotou*

*vstup do
vědomí Já*

do plného vědomí Já. Tento vstup do plného vědomí Já sice nenastal náhle a probíhal ve staletích před mystériem na Golgotě i po něm, pro duchovně-vědecké studium dějin je však zřetelně patrný. Musíme tedy říci, že to, co člověk může v plné svěžesti zachovávat ze svého fyzického těla a také ze svého těla éterného a astrálního, lze zachovat jen za předpokladu, že do lidské bytosti proudí něco z božsky-duchovní přirozenosti. Dokud měli lidé při nepřítomnosti vědomí Já atavistické jasno-zření, proudila do nich z kosmu tato božsky-duchovní přirozenost. Lidé by se nikdy nemohli stát svobodnými bytostmi, kdyby se Já nevynořilo v důsledku toho, že do nich přestala ve starém smyslu proudit božsky-duchovní přirozenost. Lidé se stali svobodnými bytostmi jen díky tomu, že nabyli moci také ve vědomí svého Já.

To bylo ovšem možné jen tehdy, jestliže se lidé pozvolna vyvíjeli k abstraktnímu myšlení. Abstraktní myšlenky jsou však vlastně mrtvolami duchovního světa. V těchto přednáškách už jsem upozorňoval na to, že tak jako z našeho fyzického těla zůstane mrtvola, projdeme-li pozemskou smrtí, zbude mrtvola i z duchovně-duševní bytosti, kterou jsme v duchovním světě, než sestoupíme do světa fyzického. Tak tomu je ale teprve od doby, kdy je člověk vybaven vědomím svého Já. A myšlenky, abstraktní myšlenky, představují tuto mrtvolu. Jakmile získáváme schopnost pojímat abstraktní myšlenky, pojímáme mrtvolu své duchovně-duševní bytosti, jaká byla před sestupem do pozemského světa. Avšak předpokladem toho, abychom pojímali svou duchovně-duševní bytost, je, aby do našeho fyzického těla také vstoupilo něco z odumírajícího, ochromujícího principu. Vývoj člověka je zkrátka takový, že jeho přirozenost se v průběhu jeho pozemského vývoje měnila. Stará těla byla jiná, než jsou těla nová. Byla taková, že člověk v nich byl sice nesvobodný, avšak pohyboval se v nich ve svěží přirozenosti, v při-

rozenosti uskutečňující se na základě vlastní fyzicky-éterně- -astrální činnosti. Můžeme tedy říci, že v rámci civilizovaného světa žijeme v takovém období lidského vývoje, kdy se tělo začíná rozpadat. A právě díky tomuto rozpadajícímu se tělu, které je základem intelektuálních, to jest abstraktních myšlenek, získáváme svou svobodu. Díky tomuto chátrajícímu tělu si člověk vydobyl všechno, na co je dnes jako intelektuálně zabarvený vědec tak pyšný.

Uvážíme-li to, musíme si říci, že před mystériem na Golgotě dosud na Zemi v lidech samotných nežilo plné vědomí Já. Byli však lidé, kteří již tenkrát rozvinuli toto plné vědomí Já, kteří ho rozvinuli díky mysterijním obřadům. Byli to inicianti neboli zasvěcenci [tj. mystové]. Už jsme si říkali nejrůznější skutečnosti o tom, co se ve starých mystériích dělo s těmi, kteří prošli zasvěcením a vystoupili k tomuto plně vědomému Já, zatímco obecnou lidskou přirozeností bylo ještě nemít plně vědomé Já. Nicméně dávný zasvěcenec mohl k tomuto plně vědomému Já vystoupit jen díky tomu, že do něj prostřednictvím posvátného mysterijního obřadu vstoupilo něco, co bylo ve všech starých kulturách a civilizacích vnímáno jako věčný kosmický Otec. A mysta dávných mystérií, zasvěcenec, dospěl- -li do určitého bodu své iniciace, měl prožitek, kdy si řekl: Žije ve mně Otec.

Kdybychom si představili takového zasvěcence, řekněme, ve starohebrejské kultuře, museli bychom říci: Tento zasvěcenec vyjádřil to, co se s ním stalo v důsledku iniciace, následujícím způsobem. Je vlastností obecného lidstva, že Otec ho sice zachovává a nese, avšak nevstupuje do vědomí a nerozněcuje ho k vědomí Já. Běžnému člověku dává Otec pouze ducha dechu; vdechuje mu jeho dech a tento dech je živoucí duší. Zasvěcenec však vnímal, že k tomu, co tu je vdechováno jako živoucí duše, vstupuje do člověka ještě zvláštní duchovno, živoucí otcovský princip kosmu. A pak, když v tomto dávném zasvěcenci

hebrejského světa vystoupil tento božský otcovský princip a člověk si to uvědomil, pak tento člověk plným právem vyslovil, co u něj znamená „Já“: Jsem já jsem.

Otcové A tak člověk, který chodil mezi dávnými národy a který díky tomu, že v něm přebýval božský otcovský princip, mohl také vyslovit Já, jež bylo v celém starověku vlastně nevyslovitelným jménem božstva, otcovského božstva - tak mohl být považován za zástupce Otce na Zemi. Tito zasvěcenci, kteří chodili mezi národy, byli nazýváni Otcí. Byli nazýváni Otcí, neboť zastupovali božský otcovský princip mezi ostatními lidmi. A říkalo se o nich, že do nich v mystériích vstoupil božský Otec. Proto byla mystéria považována za něco, v čem se v pozemském světě vyvíjí to, co jinak vládne a působí jen venku v celém kosmu. V mysterijní škole a jejím prostřednictvím pak v člověku byla budována chýše božskému principu Otce. Člověk sám se stával touto chýší božského principu Otce.

malý a velký svět Díky mystériím tak lidé pociťovali působení a putování Boha Otce v pozemském světě; a když se podívali ven do kosmu, do velkého světa, který chápali jako prostoupený vládou a působením božského principu Otce, nazývali ho makrokosmem, velkým světem. A když se pak podívali na mysterijní školu, v níž se tomuto Bohu Otcí stavěla chýše, v níž byli iniciováni ti, kteří se jako lidé sami stali chýší tohoto Boha Otce, nazývali to, čím byl díky mystériím člověk sám, malým světem, mikrokosmem. To je něco, co se udrželo ještě až ke Goethovi, neboť když se Goethe stal členem lóží, osvojil si zvyklost hovořit o „velkém a malém světě“, a velkým světem rozuměl právě makrokosmos, malým pak lóži, která pro něj má být obrazem velkého světa.

nebezpečí rozpadu fyzického těla To všechno dospělo do jiného stádia, když se ve vývoji lidstva blížilo mystérium na Golgotě. Tady se jednalo o něco podstatně jiného. Během tohoto mystéria na Golgotě po Zemi chodili především lidé, kteří v sobě cítili něco ze svébytného Já. Vědomí Já

(

začalo do jisté míry vstupovat do člověka. Tím však zároveň nastalo něco jiného. Lidské fyzické tělo začalo být vnitřně křehké, začalo se rozpadat. Lidstvo se tak v této době, uprostřed svého pozemského vývoje, ocitlo ve velkém nebezpečí, že bude víc a víc ztrácet spojení s duchovním světem, ale také v nebezpečí, že by se fyzické tělo mohlo stále více rozpadat.

Aby tomu zabránila, bytost, kterou známe jako Krista, se rozhodla rozlít se do Ježíše Nazaretského stejné, jako se do zasvěcenců rozléval božský princip Otce. Tím, že se božský otcovský princip rozléval do zasvěcenců, se v nich vedle fyzického, éterného a astrálního těla roznítilo Já. Již dříve jsem říkal, že vyslovit „já“, což bylo v podstatě nevyslovitelné jméno samého Boha, směli jen ti, do nichž vstoupil božský Otec.

V polovině pozemského vývoje lidstva tu však byli lidé, kteří sami sobě začali říkat „já“, kteří Já pozvedli do vědomí. Do jednoho z těchto lidí, do Ježíše Nazaretského, vstoupil nyní princip, který je principem Syna, princip Krista. Princip Krista tedy vstoupil do Já. Zatímco dříve vstupoval princip Otce do fyzického, éterného a astrálního těla, dochází nyní ke vstupu Kristova principu do člověka, který se dále vyvíjel.

Vzpomeňte si, jak jsem v těchto dnech popisoval člověka. Řekl jsem, že rostliny v sobě ničí fyzickou přirozenost, mohli bychom říci, že ji korumpují; zvíře korumpuje fyzickou a éternou přirozenost a člověk korumpuje fyzickou, éternou a astrální přirozenost. Úplně ji korumpoval v době vývoje lidstva před mystériem na Golgotě; nyní ji úplně korumpoval tím, že jeho Já skutečně vstoupilo do jeho bytosti. Zasvěcenec dávných mystérií se ovšem zcela osvobozoval od fyzického, éterného a astrálního těla, když do sebe nechal vplynout božský princip Otce a již v tehdejší době se stával Já.

Tím, že Kristus vstoupil do Ježíše Nazaretského, vlastně při tomto vstoupení zničil nejen fyzické tělo, nejen tělo éterné a astrální, ale také Já, nakolik v tehdejší době bylo v Ježíši

)

Nazaretském vyvinuté. V Ježíši Kristu tak přebýval vyšší princip Krista, který má k Já stejný poměr, jaký má jinak lidské Já k astrálnímu tělu.

otcové To je něco, co dovedli zřít právě ještě staří zasvěcenci, v
národů a nichž byly rozvinuty vyšší schopnosti zření. Když se staří
Kristus zasvěcenci podívali na člověka, jaký byl v jejich době, vnímali, že v sobě spojuje všechny síly ostatní přírody, že přesahuje všechny ostatní přírodní bytosti, že je jaksi shrnuje. Viděli, že v lidském fyzickém těle lze opět najít nerostnou říši, v lidském éterném těle říši rostlinnou a v lidském astrálním těle říši zvířecí a pak samotného člověka. Když tito zasvěcenci, přivedení ve starších dobách ke zření, tito otcové národů, nakolik tady ještě někteří z nich byli, obdrželi zvěst o této Kristově události, o blížící se golgotské události, mohli v Kristovi vidět bytost, v níž bylo obsaženo více, v níž přírodní bytosti dosahovaly až k člověku, ale v níž také člověk dosahoval k božsky-duchovní existenci.

vyzařování Jestliže v člověku jako lidský výraz existuje něco, co známe
Ježíše jako žijící ve vnějším fyzickém těle člověka, pak porozumíme
Krista tomu, že tito zasvěcenci spatřovali v Ježíši Kristu více než člověka, že v něm viděli chodit po Zemi něco, co přesahuje lidstvo, co přesahuje lidství. Tito zasvěcenci viděli Ježíše Krista ve zvláštním jasu, nejen s lidským inkarnátem, nýbrž se zvláštním zářivým jasem.

Zvláštní zářivý jas mohli ovšem staří zasvěcenci vnímat i u svých druhů - byla to síla otcovského principu, jež přebývala v zasvěcencích. Nyní však vnímali nejen to, co v dávných zasvěcencích přebývalo jako božský princip Otce, nýbrž vnímali něco, co ještě zvláštním způsobem vyzařovalo z Ježíše Krista, protože v něm bylo vlastně zničeno nejen fyzické, éterné a astrální tělo, ale také Já, nakolik mohlo v tehdejší době v člověku existovat.

Ježíše Krista proto mohli vidět jako zvláštním způsobem zářící bytost nejen zasvěcenci, ale i jiní, k tomu zvláště nadaní lidé. A v době golgotského mystéria to bylo i pro zasvěcence

něco nesmírně nového: že jiní lidé, kteří byli vybaveni jen přirozenými nadáními, nikoli nadáními mysterijními, třebaže to byli jen jednotlivci, poznávali v Ježíši Kristu vyšší přirozenost.

Z toho pak vzešlo porozumění tomu, že s mystériem na Golgotě se nyní mělo stát něco, co se dříve dělo v podstatě jen v rámci samotných mystérií. Do velkého světa, do makrokosmu bylo vsazeno něco, co se dříve odehrávalo jen v mikrokosmu, v malém světě. A je tomu skutečně tak, že především v posledních mysterijních školách starověku bylo tajemství Krista zvěstováno v nejčistší podobě, nejjasněji, a že právě toto zvěstování Kristova tajemství se v průběhu prvních čtyř staletí evropského vývoje novější civilizaci ztratilo. Protože v Ježíši Kristu nežil jen princip Otce, nýbrž princip Syna, staří zasvěcenci věděli, že Ježíš Kristus představuje něco, co je v pozemském vývoji jedinečné - jedinečné potud, že v dalším průběhu nemůže nastat další takové golgotské mystérium, nemůže dojít k tomu, aby princip Syna opět přebýval v člověku, jak k tomu došlo v Ježíši Nazaretském.

Zasvěcenci věděli, že Kristus vstoupil do lidstva jako léčitel, jako velký léčitel, jako ten, který zabrání tomu, aby lidské tělo utrpělo škody, aby se stalo křehkým kvůli vstoupení Já. Neboť co by se stalo, kdyby se Kristus nebyl objevil jako léčitel? Kdyby se Kristus nebyl objevil jako léčitel, pak by, když lidé zemřou, když odloží své rozpadající se tělo, pak by odložením rozpadajícího se těla projevy rozpadu dopadaly zpět do jejich duševního života, který rozvíjejí po smrti. Mrtví by byli znepokojováni a trýzněni tím, co v pozemském bytí představovalo rozpadající se fyzické tělo. Duše, jež prošly smrtí, by musely přihlížet, jak Země samotná je poškozována tím, že musí přijmout rozpadající se tělo.

Dávní zasvěcenci věděli, že ti, kdo se v pravém slova smyslu nazývají křesťany, kdo pronikají k vnitřnímu naplnění se Křistovým principem, mohou pohlížet dolů na své tělo, které jim bylo vzato ve smrti, a mohou si říci: Díky tomu, že v nás přebý-

val Kristus, zatímco jsme byli dětmi Země, jsme toto fyzické tělo natolik vyléčili, že může být ponořeno do Země, aniž by pro ni samotnou představovalo princip rozpadu. Na Zemi samotné muselo být léčeno to, co musel člověk mít, aby se stal Já. Neboť aby se mohl stát Já, musel mít rozpadající se tělo; kdyby však toto rozpadající se tělo zůstalo, poškodilo by to Zemi. A duše, když shlížely na své fyzické tělo přijaté Zemí, by po smrti byly trýzněny pocitem, že Země sama je poškozována tímto rozpadajícím se fyzickým tělem.

To je to, co nastalo v důsledku golgotského mystéria. Poté co lidské duše prošly branou smrti, si mohly říci: Ano, nosily jsme na Zemi toto rozpadající se fyzické tělo, jemu vděčíme za možnost rozvinout v lidské bytosti svobodné Já. Kristus však svým přebýváním v Ježíši Nazaretském toto fyzické tělo vyléčil, takže není pro existenci Země škodlivé. S pocitem klidu můžeme tedy pohlížet na zemské bytí a vědět, že po mystériu na Golgotě do něho nepadne nepravé semeno prostřednictvím takového těla, jaké člověk potřebuje pro své Já. A tak Kristus prošel mystériem na Golgotě, aby posvětil lidské fyzické tělo pro zemské bytí.

Co by se však stalo v průběhu vývoje Země, kdyby to tak zůstalo? Kdyby to tak zůstalo, bylo by možné říci: V dávných dobách vstupoval Bůh Otec do lidí, aby jako duše mohli vystoupit k Já a jako zasvěcenci mohli ostatním lidem zvěstovat vlastní podstatu lidské bytosti, lidské Já. Potom do člověka vstoupil Syn, Kristus. Ti, kdo se vzchopí a dokážou se přičinit o to, aby v nich přebýval Kristus, tím teď pro zemský vývoj zachraňují své tělo. Jako byla starým principem Otce a jeho přebýváním ve vývoji lidstva prostřednictvím mystérií zachráněna duševnost lidí, je tělesnost lidí zachraňována Léčitelem, Spasitelem, Kristem, jenž prošel mystériem na Golgotě. *nebezpečí* Kdyby však zůstalo jen při tom, pak by ti, kteří dovedli za- *nesvobody* chránit své tělo, v sobě museli nést Krista jako bytost, jež v nich působí i tělesně. A tím by se tito lidé opět nemohli stát svobod-

,

nými. Kdyby zůstalo při tom, lidé by se (tenkrát, když ve 14. století po Kristu nadešla svoboda) vyvíjeli tak, že by do sebe mohli pojmout Krista pro upokojení svých duší po smrti, aby tyto duše mohly na Zemi shlížet tak, jak jsem vám to nyní popsal; lidé by se však nemohli stát svobodnými. Kdyby se chtěli stát dobrými, byli by v sobě museli nechat působit Krista, tak jako ve starověku působil Otec v lidech, kteří nebyli zasvěcenci. Tím, že se v lidech rozvinulo Já, stali se tenkrát svobodnými. Zasvěcenci se v dávných dobách stávali svobodnými, ostatní lidé byli nesvobodní, protože v nich Otec žil nevědomě.

Kdyby se byli křesťané stali bytostmi vědomými si Krista v sobě, museli by pokaždé, když by se chtěli stát dobrými, vymazat své vědomí Já, aby v sobě vymazáním tohoto vědomí Já vzbudili Krista. Dobrými by nemohli být oni sami, dobrý by mohl být pouze Kristus v nich. Lidé by museli chodit zde po Zemi, Kristus by v nich musel přebývat a tím, že by používal lidská těla, docházelo by k léčení těchto těl. Avšak dobré činy, které by lidé vykonali, by byly činy Kristovými, nikoli činy lidskými.

To nebylo úkolem, posláním, božského Syna, který se mysteriem na Golgotě spojil s vývojem Země. Chtěl přebývat v lidstvu, nechtěl však zkalit rodící se lidské vědomí Já. Jednou to učinil v Ježíši, v němž namísto vědomí Já žilo od křtu [v Jordánu] vědomí Syna. U lidí budoucích dob však k tomu docházet nemělo. U lidí budoucích dob mělo mít Já možnost plně vědomě se pozvednout, a přesto měl Kristus moci v těchto lidech přebývat.

K tomu bylo nutné, aby Kristus jako takový zmizel bezprostřednímu nazírání lidí, aby sice zůstal spojen se zemským bytím, avšak aby zmizel bezprostřednímu pohledu lidí. Mohlo tak pro něj být použito výrazu, který byl pro něco takového běžný i ve starých iniciačních školách: Když bytost, která je fyzicky viditelná, tedy kterou lidé, nazírající ve fyzickém světě, mohou sledovat v její existenci, viditelná být přestane, pak se

*nutnost
zmizení
Krista*

říká, že vstoupila na nebesa. Vstoupila zkrátka do oblastí, kde již neexistuje fyzická viditelnost. Tak Kristus vstoupil na nebesa, tak se stal neviditelným. V jistém smyslu by si byl totiž zachoval svou plnou viditelnost, kdyby byl přebýval v lidech a vymazal jejich Já, takže by se vlastně mohli stávat dobrými jen díky tomu, že by v nich jednal Kristus.

*vyslání
Ducha
svátého*

Způsob, jakým byl Kristus viditelný apoštolům, učedníkům i po svém zmrtvýchvstání, zmizel - Kristus vstoupil na nebesa. Lidem však vyslal onu božskou bytost, která vědomí Já nevy- mazává, k níž se člověk nepozvedá v nazírání, ale právě v ne- názorném duchu. Vyslal lidem Ducha svátého.

EDN

Duch svátý je tak vlastně tím, co měl Kristus vyslat, aby si člověk mohl zachovat své vědomí Já a aby Kristus mohl v člověku nevědomě přebývat. Jestliže si tedy člověk ve své duši v plném smyslu slova uvědomí, jakou je vlastně bytostí, pak musí říci: Když se zpětně podívám na to, co věděli staří zasvěcenci, vidím, že ve mně žije princip Otce, naplňující kosmos, který vystupoval v těchto starých zasvěcencích a rozvíjel u nich jejich Já. Je to princip, který žil s námi, než jsme sestoupili do fyzického světa. - Díky tomu, že v nich přebýval tento otcovský princip, si staří zasvěcenci naprosto jasně vzpomínali na způsob života před svým sestoupením do fyzického světa. A tehdy hledali božství ve svém předzrodném bytí, ve své pre- existenci: Ex deo nascimur.

ICM

Po mystériu na Golgotě nemohlo pro člověka zůstat zachováno „Zřím Krista“, neboť člověk by se pak nemohl stát dobrým sám ze sebe; pak by mohl být dobrý jen Kristus v něm. Člověka pak mohlo prostoupit jen: In Christo morimur. Mohl zemřít v Kristu; s tím, čím je v něm princip smrti, mohl spojit Krista.

PSSR

Jeho nové vědomí však mohlo být probuzeno bytostí, kterou mu vyslal Kristus, bytostí Ducha svátého: Per spiritum sanctum reviviscimus.

*souvislost
Trojice*

Tím tedy máte dánu souvislost v rámci Trojice. Zároveň tím však máte dánu skutečnost, že v křesťanství je naprosto

obsaženo to, že člověk i bez nazírání Krista samotného v něm může dospět ke vzkříšení ducha. Když Kristus lidstvu vyslal Ducha svátého, dal mu tím možnost, aby se samo pozvedlo z intelektualismu k pochopení duchovní skutečnosti. Není proto možné říci, že člověk svým duchem nemůže pochopit duchovní, nadmyslovou skutečnost; toto nepochopení nadmyslové skutečnosti by člověk mohl ospravedlnit jedině tím, že by ignoroval Ducha svátého, že by hovořil jen o Bohu Otci a Bohu Kristu. Také v evangeliu je pro toho, kdo chce vidět, kdo chce číst, jasně naznačeno, že je samo zjevením, že člověk díky duchu, který v něm přebývá, může, přikloní-li se ke Kristu, pochopit nadmyslovou skutečnost. Proto je nám řečeno, že při Kristově křtu se zjevil Duch svátý. A ve zjevení Ducha svátého zaznívají kosmem slova: „Toto je můj milovaný Syn, jehož jsem dnes zplodil.“

Otec je nezplozený ploditel, který Syna staví do fyzického světa. Zároveň však Otec používá Ducha svátého, aby lidstvu sdělil, že nadmyslová skutečnost je pochopitelná v duchu, i když tohoto ducha nezříme; stačí, když tento duch svou abstraktní duchovnost pozvedne k životu, když skrze Krista, jenž v něm přebývá, probudí k životu myšlenkovou mrtvolu, kterou máme ze svého předzrodného bytí.

Sdělení o Duchu svátém a samotné zjevení Ducha svátého při křtu se tenkrát stalo skrze Otce. A když Kristus vyslal Ducha Svátého svým věrným, nastalo toto sdělení skrze Krista, skrze Syna. Proto existovalo ono staré dogma, že Otec je plodící nezplozený, že Syn je Otcem zplozený a že Duch svátý je Otcem a Synem sdělený lidstvu. To není svévolně vytvořené dogma, nýbrž iniciační moudrost prvních staletí po Kristu, která pouze byla později pohřbena, tak jako byla pohřbena vůbec trichotomie a svátá Trojice.

Ve vyvíjejícím se lidstvu nelze božský princip působící ve smyslu křesťanství chápat bez svaté Trojice, a nastoupí-li na místo svaté Trojice jiné

sdělení Boží, pak to v podstatě není dělení plně křesťanské. Musíme chápat Otce, Syna a Ducha svátého, chceme-li konkrétně a v pravém smyslu chápat sdělení Boží.

A tak již evangelium samotné nebylo chápáno, když ve scholastice bylo nařizováno, že člověk má zjevení jen ve víře, svým poznáním však nemůže dosáhnout až k nadsmyslové skutečnosti. Toto nařízení o lidském poznání, které bylo odděleno od víry, bylo hříchem na křesťanství, byl to hřích na zvěstování Ducha svátého skrze Otce při Ježíšově křtu a skrze Ježíše samotného při vyslání Ducha svátého při svatodušní slavnosti.

V evropském vývoji se tedy v tom, co se stále nazývalo křesťanstvím, mnoho zhřešilo proti původním křesťanským impulzům a lidstvo má dnes skutečně zapotřebí znovu se k těmto původním křesťanským impulzům vrátit. Tyto původní křesťanské impulzy mnohdy ustrnuly v dogmatech. Pronikneme-li však do živoucího ducha, vykřesáme znovu oheň z toho, co je v dogmatech pravdivého. Dogmata pak přestanou být dogmaty. Chybnost v církvi nespočívá v tom, že církev udržovala dogmata, ale v tom, že je nechala ztvrdnout v led, v krystal, že je odňala lidskému poznání. Tím, že se lidské poznání omezilo na pouhý smyslový svět, musela dogmata zkrystalizovat, musela ztvrdnout, musela se stát nesrozumitelnými. Neboť že by víra mohla někdy skutečně přinést porozumění, to je nemožné. Co musí být v lidstvu vykoupeno, je poznání samotné, je to přivedení poznání zpět k nadsmyslové skutečnosti.

Tato výzva k nám v podstatě proniká z Golgoty, jestliže tomu správně rozumíme, jestliže víme, že Kristus, poté co prošel mystériem na Golgotě, vyslal lidstvu ke svému božskému principu Otce také Ducha. Kdo vidí kříž na Golgotě, musí zároveň vidět božskou Trojici, neboť Kristus ve skutečnosti ukazuje božskou Trojici v celém svém protkávání se s pozemským vývojem lidstva.

To jsem vám, milí přátelé, chtěl právě dnes vložit do srdcí; budiž to pro nás východiskem pro další úvahy nejbližší doby.

Dornach, 30. července 1922

(GA 214)

Rudolf Steiner